

Utbildningsförvaltningen
Stödfrågor kring visuell- och auditiv lärmiljö

Handläggare:
Johanna Kylin, Jakob Hansson

Stödfrågor kring visuell- och auditiv lärmiljö

Innehåll

Om detta material	3
Helhet och arbetssätt	3
Organisation.....	3
Lektionsupplägg	4
Förförståelse	4
Struktur	4
Att lyssna.....	5
Lyssnande.....	5
Rösten	5
Ljudmiljö	5
Ljuddämpning	5
Placering	6
Olika lokaler	6
Syner kan stötta	6
Visuellt stöd	6
Belysning.....	6

Om detta material

Dessa frågor är tänkt att användas av personal som vill utveckla lärmiljön och ta del av elevers perspektiv av visuella- och auditiva aspekter. Det är upplagt med olika områden samt förslag på frågor. Efter frågorna finns olika förhållningsätt som personal kan ha för att tillgängliggöra lärmiljön.

Helhet och arbetssätt

Organisation

Underlättar det om jag (lärare) upprepar kamraternas frågor och svar?

Är det någon elevs eller lärares röst du tycker det är svårare att höra?

Underlättar det om jag (lärare) står vänd mot klassen när jag pratar (så det går att se vad munnen säger - avläsning) och inte samtidigt skriver på tavlan?

Är det lättare eller svårare att orka koncentrera sig någon särskild tid på dagen/någon särskild lektion/i något särskilt ämne?

Är det tillräckligt tyst och lugnt i klassrummet eller har du några idéer hur vi skulle kunna få det bättre?

Är det tillräckligt mycket pauser och tillräckligt lång betänketid mellan lektioner, uppgifter och information för att du ska orka höra och förstå vad du förväntas jobba med?

När på dagen är det lugnt och när är det mycket ljud?

Kan du få ljudvila någon stund under skoldagen då det är tyst så hjärnan får vila sig lite från att tolka ljud? Finns det inlagt i verksamhetens ordinarie schema för alla eller finns till exempel platser dit man kan gå?

Har lärare och du själv några bra metoder för att repetera så ny kunskap blir befast – efter varje lektion, efter varje dag, efter varje vecka, efter varje arbetsområde?

Förhållningssätt för lärare

- Använd bilder/synonymer för att förstärka nya ord/begrepp
- Omformulera dig, utan att använda förenklat språk
- Upprepa kamraters frågor och svar
- Upprepa och skriv upp långa svåra ord
- Tänk på att det kan vara svårt att avläsa och anteckna samtidigt.
- Prata inte mot tavlan utan ut till eleverna
- Tänk på att elevernas koncentrationsförmåga är lägre vid lektionens och dagens slut.
- Undvik att läsa ihop lektioner, rast behövs för vila. Koncentrationsförmågan är begränsad
- Uppmana alla elever att tala högt och tydligt
- Presentera inte för många uppgifter samtidigt
- Repetera ny kunskap

Lektionsupplägg

Förförståelse

Skulle du ha nytta av att få lärarens presentation/planering/lektionsmaterial några dagar innan lektionen så du hinner titta lite på innehållet och vara förberedd inför lektionen?

Skulle du ha nytta av att få lärarens anteckningar efter lektionen - det kan ju vara besvärligt att både titta på läraren för att avläsa (som stöd för att ta in) och samtidigt själv göra anteckningar?

- Förförståelse
- Låt eleven ta del av din planering
- Skriv gärna upp punkter före genomgången
- Förbered eleven i tid på vad man ska arbeta med och vad som komma skall
- Informera inomhus före uteaktiviteter/studiebesök

Struktur

Skulle det underlätta för dig om alla lärare på skolan använde samma struktur vid introduktion av lektionen (t ex lektionens innehåll i punktform på tavlan)?

Ger läraren tillräcklig tid för att du ska hinna rikta uppmärksamheten mot rätt persons röst när någon klasskamrat ska svara på en fråga?

Skulle det vara till nytta om jag (lärare XXX) talar om när varje aktivitet börjar och sedan säger till när det är slut?

Struktur

- Underlätta för eleverna genom att ha tydliga rutiner
- Tydlig turtagning och handuppräknning underlättar samtalen och hörförståelsen
- Bestämda platser i klassrummet
- Markera tydlig början och slut på en aktivitet
- Skapa ordning och reda med "var sak på sin plats"

Att lyssna

Lyssnande

Kan du höra dina klasskamrater?

Kan du höra den som sitter längst ner i klassrummet?

Underlättar det om läraren är tydlig och talar om när hen börjar prata om något annat/ett nytt område/ett nytt ämne?

Gör det skillnad om det är tyst innan läraren eller någon annan börjar prata för att ge information?

Tycker du det underlättar när läraren både pekar på och nämner namnet på den som ska svara på en fråga?

Tycker du det blir någon skillnad när vi är noga med att prata en i taget eller när alla får svara rakt ut i luften?

Stötta lyssnandet

- Vänta in tystnad innan du börjar tala
- Markera när du byter samtalsämne
- Tillåt eleverna att endast tala en i taget, handuppräkning
- Rikta uppmärksamheten på den som talar genom att till exempel säga namnet på personen innan den börjar prata eller peka med handen i elevens riktning

Rösten

Tror du det skulle vara lättare att uppfatta om jag (lärare X) pratade högre?

Tror du det skulle vara lättare att uppfatta om jag (lärare X) pratade långsammare?

Rösten

- Använd naturligt röstläge, tala tydligt utan att överdriva
- Tänk på talhastigheten. Undvik snabbt tempot och markera uppehåll mellan orden

Ljudmiljö

Ljuddämpning

Hur är ljudmiljön i klassrummet (stolar, bord, väggar, tak...)?

Hur är ljudnivån i klassrummet (elever och personal)?

Finns det något ljud som är extra jobbigt att höra i klassrummet?

Ljuddämpning

- Byt stolstassar lite då och då
- Sätt tätningsslister i bänklacken, lådor och skåpluckor
- Skruva fast lösa skruvar och fotstöd med jämna mellanrum
- Använd mattor och textilier som dämpar störande ljud

Placering

Vilken plats i klassrummet fungerar bäst för dig?

Var ska jag stå för att du ska uppfatta bäst?

Var tycker du det går bäst att arbeta med grupparbeten?

Placering

- Stå vänd mot klassen och eleven när du undervisar
- Vid information, placera dig själv på bästa plats i förhållande till eleven
- Placera dig så att ljuset faller på ditt ansikte, det underlättar avläsningen
- Låt eleven prova fram vilken som är hennes/hans bästa placering i klassrummet

Olika lokaler

Hur går det att höra i matsalen/idrottshallen/ute på raster/i korridoren?

Synen kan stötta

Visuellt stöd

Tycker du det underlättar när vi skriver upp stödord/nya ord/ långa eller svåra ord på tavlan och går igenom vad de betyder?

Tycker du det underlättar när vi samlar viktig information om arbetet på tavlan?

Har du nytta av veckobrev/portal med provdatum och arbetsuppgifter/... som skolan använder sig av? Vet du hur du hittar information i systemet?

Vad vill du veta i förväg om vi ska göra studiebesök någonstans med förskolan/klassen/fritids?

Visuellt stöd

- Förtydliga med bild och text vid genomgångar. Skriv ner viktiga upplysningar och data och lämna skriftlig information till eleverna
- Skriv veckoscheman, veckorapporter med information om läxor, prov, studiebesök

Belysning

Är det tillräckligt ljus i klassrummet för att det ska gå bra att uppfatta det som sägs? Ljus underlättar för de flesta att se och även att avläsa den som pratar och det avlastar arbetsminnet om man ser tydligt.

Finns det belysning på den som pratar/på tavlan så man lätt ser vad det står?

Belysning

- Ha belysningen tänd även sommartid och belys tavlan
- Elevernas arbetsplatser bör ha 500-800 LUX

